

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije)

NAPAD NA JESENIŠKE KOVINARJE

Volitve so jim dali kolektivno pogodbo, po volitvah so jim jo odvzeli.

Ljubljana, 25. novembra. Trboveljskimi rudniki je imenovali naš delavskih revir jeseniških. Tu ima tovarne industrijska družba, zaposluje več tisoč delavcev, največje tovarne kovinarje, ki precej močno organizirani v političnih strokovnih organizacijah. Letos januarja je bila imenovana delavstvu odpoved kolektivna pogodba. Po volitvah je bilo treba tudi za Ljubljano, da vidimo, kako živijo pri nas. Te statistike bi bilo potrebno poslati tudi političnim oblastem, da bi videli, od kod toliko tistih majhnih in velikih tatov in vlomilcev, ki jih zapirajo.

Moža je dala ubiti

Te dni je stalo troje oseb pred celjskimi sodniki. Obtoženi so bili 30-letni tesar Ivan Krušič, 48-letna Jera Petrovičeva in 26-letna Katarina — vsi iz rogaškega okraja. Obtoženi so bili umora posestnika 55-letnega Leopolda Petroviča. Umor se je zgodil koncem avgusta. Posestnik Leopold Petrovič je živel na svojem majhnem posestvu s svojo ženo Jero in njeno nezakonsko hčerko Katarino. Petrovič je bil nekoliko čudaške narave in ga žena ni marala. Pač pa je žena rada videla 30-letnega tesarja Krušiča, ki je imel razmerje z njo in njeno hčerko obnem. Prepripi med ženo in možem so bili zelo pogosti, hčerka Katarina pa je vedno potegnila za materjo. Mož je vedel za Krušičevo razmerje do žene ter je večkrat govoril sosedom: Če me bo kdo ubil, vedite, da me je Krušič. In res — koncem avgusta so našli Petroviča obojenega v hiši. Žena je bila zdoma, prav tako hči. Oblasti so takoj sumile, da ne gre za samomor, marveč najbrž za umor.

Dokazalo se je, da gre za umor. Žena se je hotela rešiti svojega moža, nagovorila je ljubimca Krušiča, naj ga ubije, sama je odšla s doma, prav tako hči. Krušič pa je tedaj obiskal Petroviča ter ga vrgel na tla in tako prepepel, da je Petrovič omagal. Potem je obesil Petroviča na vrvi, ki jo je pritrtil na tram pod stropom. Ker Petrovič še ni bil mrtev, ga je Krušič vlekel za roke, da se je zanjka zategnila globoko v vrat. Pod Petrovičevu truplo pa je položil klopico, da bi naredil vtis samomora.

Dognano je tudi, da je Petrovičeva žena že delj časa najemala nekoga delavca ter mu obljubljala 50 Din, če ji poškodeje moža tako, da bo hiral in kmalu umrl. Žena in morilec umorjenca sta bila obojena na 20 let robiže, hči Katarina pa je bila oproščena, ker ni dokazov, da je vedela za pripravljane umora.

Roparski napad na faroži

Zgodilo se je v Boštanju pri Sevnici. Dva zlikovca sta splezala po lestvi na streho župnišča ter skušala vdreti v hišo. Ni jim uspelo. Videla sta potem v klet in od tu v župnikovo sobo. Ko sta posvetovala z župnikom svetiljkami, se je župnik prebudil. Vlomilca sta naperila vanj revolverje ter ga obrnila v steno. Z dvignjenimi rokami je stal župnik in ni mogel nič proti vlomilcem, ki sta med tem stikala po predalih ter nabrala kakih 400 Din. gotovine. Župnik ju je celo prosil, naj mu pustita vsaj toliko denarja, da se popelje v Novo mesto, kamor namerava, pa tudi tega tatova nista marala pustiti. Odšla sta v noč s vsem plenom. Župnik Rakovec je takoj ponoči obvestil orožnike, ki so šli na lov za vlomilcem. Najbrž sta to dva vlomilca, ki sta ušla iz kaznišnice in ju zagrebška policija išče.

Morilec 18 let, umorjenec 20 let

V noči od 20. na 21. novembra je bil izvršen strašen zločin v vasi Jablovce pri Sv. Trojici v Halozah. Zjutraj so namreč našli Drevenškovi pred svojo hišo vsega razmesarjenega mrtvega 20-letnega Matevža Drevenška, ki ni bil nič v sorodu z njimi. Ko je prišla sodna komisija in so pregledali truplo, so ugotovili, da ga je morilec ubil najbrž z motiko. Pokojni je imel odsek na nos, polovico levega lica in zgornjo ustnico. Poleg te rane ima na vratu prerezano glavno žilo in še hudo rano, prizadejano z nožem. Poškodbe so bile absolutno smrtno. Kdo je izvršil umor, niso mogli sprva niti slutiti. Zdal pa so aretirali komaj 18letnega Leopolda Smigoca, viničarskega sina iz Jablonce, ki je prejšnji večer bil pri Drevenškovi v hiši ter so vsi skupaj pili jabolčnik. Smigoc je priznal umor, zagovarja pa se, da ga je na dvorišču Matevž napadel ter se je Smigoc samo branil. Zanikava, da bi bil ubil Matevža z motiko, pravi, da ga je samo z nožem sunil v vrat. Skrivnostno je tudi to in neumljivo — kar se je dogajalo šele pri aretaciji Smigovca v nedeljo 23. t. m. — da Drevenškovi niso slišali nikakega krika. Truplo so prenesli v skedenj, morilec Smigoca prenošili pri sebi in javili umor šele naslednjega dne. Morilec Smigoca, ki je star šele 18 let, so prepeljali v pujske zapore.

Umrl trgovec Franko Sajovic v Kranju

V Kranju je umrl 25. nov. poldnevno znani trgovec Janko Sajovic, star 56 let, lastnik znane Plavjajsove trgovine, ki je znana daleč naokrog po Gorenjskem. Trgovsko izobrazbo in prakso si je pridobil v inozemstvu ter nato prevzel trgovino doma. V meščanskih organizacijah v Kranju je bil zelo znan delavec.

Nov proces proti atentatorjem

Pred beograjskim državnim sodiščem se je dne 21. začel proces proti zagrebškim atentatorjem, ki so pripravili atentat na bansko upravo, carinarnico in pisarno režimске organizacije "Mlada Jugoslavija", ki je grozila ugodnim hrvaškim opozicionalcem s smrtjo. Kot glavni obtožene je dr. Miroslav Tot, ravnatelj carinarnice ter neki Miklavžič s svojo neporočeno ženo, Ljubljankom Ivanom Železnikovo. Obtožnica trdi, da so bili obtoženi — ki jih je 11 — v zvezi s Perčecem ter od njega prejeli pšenake stroje, ki so jih polagali v zgradbe. Proces bo trajal več dni.

Vatikanška fašistična politika

Kakor smo že poročali, je Vatikan na željo fašistov upokojil oz. reducirati goriškega nadškofa dr. Sedeja, ker ni maral poslušati fašistov ter jim pomagati v raznarodovanju Slovencev v Primorju. Vatikan je postavil za Sedejevega namestnika nekoga Sirottija, vnetega fašista in upravnika koprškega lemenata, ki se je včasih pisal za Sirottiča (Hrvat). Ker pa Sirotti ne more postati nadškof, zahtevajo fašisti, da se goriška nadškofija spremeni v škofijo, v Trstu pa se postavi nadškofija. To zato, da bi Sirotti bil lahko cerkven poglavar v Gorici. Tako je politika Vatikan. To naj si zapomnijo tisti, ki tako radi govorijo, da katoliška cerkev ni na strani kapitalizma.

Prostitucija na Japonskem

V starih časih so uživale žene na Japonskem velike pravice in so bile močnem popolnoma enakopravne. V 12. stoletju pa so žene na Japonskem svoj ugledni položaj izgubile, zlasti odkar se je začela širiti Konfucijeva vera, ki smatra ženske za najnižje in najmanj vredno živo bitje pod božjim solncem. Šele modernaroba je začela dvigati ugled žen tudi na Japonskem, vsaj med inteligenco. Danes tudi na Japonskem žene lahko študirajo in samo zdravnik je danes na Japonskem že nad 1500.

Jako slab pa je položaj japonskih žen, ki pripadajo "nižjim" slojem, to pa zaradi silno razširjene prostitucije, ki jo čiti sama država. Na Japonskem ga ni zakona proti trgovini s človeškim blagom in zato agenti lahko izvršujejo trgovino čisto nemoteno.

Agenti iščejo "blago" po fabrikah, po predmetjih velemetih in na delcih. Za kolikšna čedno mlado dekle plačajo po 700 — 1000 dolarjev. Od tega denarja dobi 500 dolarjev agent, 100 dolarjev dobi dekle za obleko in nekaj dolarjev za pot. Par sto dolarjev pa dobe stariši. Od trenutka prodaje naprej dekle ni več samostojno. . . . Trgovino država trpi, ker ima od javnih hiš prav lepe dohodke.

Po uradnih podatkih je bilo l. 1920 na Japonskem 51,143 vpisanih deklet, ki jih je obiskalo 27,456,053 "gostov," pa so plačali 118,252,650 jenov. Od tega denarja so dobili polovico lastniki javnih hiš, eno četrtino pa so si pridržali kot odškodnino za stanovanje in hrano deklet. Eno četrtino pa so dobila dekleta, da si kupijo obleko, milo in podobne drobnarije, ki pa jih jim zopet prodajajo lastniki javnih hiš po oduševskih cenah. Zato so dekleta gospodarjem vedno dožene in se ne morejo umakniti, dokler svojih dolgov ne poplačajo. Eno dekle mora na leto sprejeti povprečno po 536 gostov.

Proti tem strahotam pa je začel v najnovejšem času odločno borbo kanadski duhovnik Hennigar in pridobil je za svoje načrte že mnogo ugodnih moči, da bo proti nesramnemu izkoriščanju žensk nastopila tudi državna oblast.

Kako se nauči otrok govoriti

Jezik dojenčkov je mednarodni

V prvih šestih mesecih govore vsi otroci tega sveta, kolikor vemo, isti "mednarodni" jezik, ki se začneja najprej a kričanjem. To kričanje ima dvojen namen: stremizirati dojenčkova dihalna in opozarjati okolico na primitivne potrebe njegove okolice. Iz kričanja se razvije neka vrsta blebetanja, nekako v tretjem ali četrtem mesecu. Vrai se brez vsakega namena, otrok je preprosto odkril v sebi sposobnost za izražanje neklih glasov in jih ponavlja, ker mu dela to veselje.

Šele v šestem mesecu ali osem mesecih poskusi nekateri neke preproste besede, kakor "mama," "papa," ki mu jih govorijo odrasli — a tem se začneja učiti določene jezika. Prvotno seveda ne pazi na pomen teh besed, temveč na njih glas, njih melodijo itd. Proti koncu prvega leta

Življenje v ledeni vesoljnosti

Cudovite stvari se razkrivajo. — Življenje močnejše od mraza. — Živnost bacilov najodpornjša.

Samo trije laboratoriji na svetu imajo na razpolago aparature, ki jim omogoča približati se za las absolutni ničli, tisti mrzlotni točki ki je v svetovni prostornini sploh še mogoča. Ta točka leži 273 stop. Celzija pod ničlo, ob kateri se voda spremeni v led. Ti trije laboratoriji so "mrzlotni laboratoriji" v Leydenu na Holandskem, fizikalni zavod v Torontu (Kanada) in tehnični državni zavod v Berlinu.

Cudovite stvari se razkrivajo človeškim očem pri poskusih s tem grozovitim mrazom. Molekuli snovi, ki sicer nikoli ne mirujejo, tu zastanejo in anov se spremeni v svojih bistvenih lastnostih, n. pr. kar se tiče prevodnosti elektrike, ki je za različne snovi različna. V mrzloti 273 stop. pod ničlo so spraviili živa bitja. Otrpnila so, a kakor da se ni nič zgodilo, so spet začele v višji temperaturi. Življenje je močnejše od mraza.

Prof. Kadisch je prej imenovalnega zavoda v Berlinu je v zadnjem času izvršil mnogo poskusov, ki po senzacionalnosti presenjajo vse dosežanje v tem področju. Tri skupine najnižje organiziranih bitij je izpostavil grozotni mrzloti vesoljnosti v svojem laboratoriju. To so bili nad vse nevarni poskusi, kajti neprestano mu je pretela nevarnost strašnih eksplozij in nevarnost — da se okuži s morilnimi bakterijami, s katerimi je eksperimentiral. Eksplozija bi raznesla te klice na vse strani in nevarnost okuženja bi bila še večja. Vse to je zahtevalo posebni priprave in varnostnih ukrepov.

RAZNE VESTI

Družba ukinila električno razsvetljavo

Glenn Carbon, Ill. — Illinois Public Service Co. je ukinila električno razsvetljavo v stanovanjih, ko ljudje niso mogli plačati računov za porabljeni elektriko. Rudarji tvorijo večino prebivalstva in edin premožnik je ustavil obratovanje pred šestimi meseci. Pred zatvoritvijo so rudarji delali le par dni v tednu in si niso mogli ničesar prihraniti. Poleg omenjene družbe so tudi tukajšnji trgovci odkrili kredit rudarjem, katere sedaj čaka velika beda in pomanjkanje.

Governor prosi za vojaško opremo

Sacramento, Cal. — Governor Rolph je zaprosil Hooverja, da državi dovoli rabo šotorske opreme narodne garde v svrhu o-skrbe brezposelnih. Ker država nima dovolj finančnih sredstev, da bi zgradila koncentracijske kempe za vse "tuje" brezposelne, se governor obrača za pomoč do zvezne vlade, ker "to vprašanje v resnici ni problem Kalifornije," pravi v apelu. Rolph bi rad dobil kuhinjsko in šotorsko opremo narodne garde.

Krojaška unija podvzela organizatorično kampanjo

Chicago. — The International Ladies Garment Workers' Union je pričela z organizatorično kampanjo, ki bo trajala osem tednov, z namenom, da zviša število članstva. Imenovan je bil komitej, ki ga tvorijo 150 članov, med katerimi so tudi uradniki Cikaške delavske federacije, da vodi kampanjo.

so obolele za težko tuberkulozo. Tudi drugi povzročitelji kužnih bolezni so na podoben način premagali svoj ledeni kras. Arrheniusova teorija, ki je trdila, da se življenje v nekončno majhnih klicah na svetlobnih žarkih in skozi mraz vesoljnosti plodi od planeta do planeta, od zvezde do zvezde, je tedaj v laboratorijskem poskusu dočkala potrdilo svoje možnosti. In še drugo spoznanje: mraz, žal, ni tako zanesljivo desinfekcijsko sredstvo kakor smo mislili doslej.

Razne zanimivosti

Klub zadovoljnih samcev

Parizki listi so poročali, da so v Parizu ustanovili samci svoj klub, ki se imenuje "Celibataires contents de leur sort" — klub s svojo usodo zadovoljnih samcev. Ta pojav gotovo zasuži, da ga v današnjih težkih časih zabeležimo; to dokazuje, da živi na svetu kljub gospodarski krizi le še nekaj zadovoljnih ljudi. Da so ti ljudje zadovoljni, si pa lahko razlagamo s tem, da nimajo žen. Člani kluba se bodo vsakega meseca enkrat zbrali in bodo prebrali tisti večer prav lepo in prijetno, ker bo imel vsak sam s seboj svoj veliki ključ. Včeraj bo veljala samo 30 frankov in tudi vsa druga razvedrila bodo taka, da si jih bo lahko privoščil tudi manj premožen samec. Vaak član mora biti star najmanj 30 let; glavna načela kluba pa so humor, solidarnost in medsebojna pomoč. Kdor se 13 mesecev po vstopu v klub omeni, tega brez usmiljenja črtajo iz imenika članov, kajti tak človek je dokazal, da ne zna ceniti svojega srečnega položaja.

Katoliški list proti kardinalu

V Monakovem se je vrnila pred kratkim kratna predstava drame "Rahnnacht," ki jo je napisal nemški dramatik Richard Billinger. Stvar je imela ogromen uspeh in jo bodo v kratkem uprizarili tudi v Berlinu.

Te dni pa se je monakovski nadškof, kardinal Faulhaber, o-stro izrazil proti Billingerjevemu delu, češ da pomeni žalitev kmetov, ki jih predstavlja kot neumne, lakave, praznovorne in svetohlinke. Na ta napad ni odgovoril Billinger sam, temveč vodilni list bavarske ljudske stranke "Augsburger Postzeitung," torej izrazil katoliški list, ki predvsem ugotavlja, da je "Rahnnacht" v umetniškem pogledu, pa tudi s katoliškega pogleda prvovestno delo, ki zasenčuje vse, kar je bilo v zadnjih desetih letih napisano v nemškem jeziku. Monakovski kardinal je svojo obsodbo mogel izreči samo na podlagi citatov v kritiki in zaradi njegove nepoučenosti mu te obsodbe ne gre zameriti. Seveda je zbudila ta bolj ali manj odkrita polemika katoliškega lista proti katoliškemu kardinalu veliko pozornost v Nemčiji in vse pričakuje, kaj bo sedaj storil kardinal Faulhaber.

Banka še vedno poskuša

West Frankfurt, Ill. — The First National Bank of West Frankfurt in First National of Christopher, obe v okraju Franklin, sta zaprli vrata v enem dnevu. V zadnjih dveh letih je že propadlo dvajset bank v tem okraju.

ZIMSKI MESECI POVZROČI MNOGO BOLEZNI

Zdravstvene avtoritete stalno svrta svoje čitatelje, da naj si svarijuje svoj život proti zimskim boleznim. Vsi oni, ki ne upoštevajo tega svarila so navadno podvrženi prehladom. To navadno znika odpornost života in mnogokrat temu sledi bolezen.

Najboljše svarovanje za zdravje je da vzamete dobro zanesljivo toniko-zdravilo, ki ojačuje in daje moč srcem, mišicam in vsem telesnim organom. To nede obvaruje pred boleznijo ampak tudi prihrani velike zdravniške račune. Vsi ted je to resnično ekonomija, ako potrudite nekaj malega sedaj in se s tem obvarujete tistega nevarnega kalisa, prehladov in bolezni, ki bi mogoče pomnilo veliko izgubo časa in denarja. Nuga-Tone je zdravilo, ki se ga zelo cenijo od milijone moških in žensk, ker njim je dalo zdravje in moč. Že 45 let to ojačevalno zdravilo dela čudovito dobra dela. Ojača in oživi vse organe in deluje, ter je poznano kot najboljša ekonomično zdravilo te vrste. Nuga-Tone je oglašen na drugi strani v listu. Čitatelji store dobro ako predajo ta oglas in se tako pouče o njegovi vrednosti. (Adv.)

W. B. Jones, tajnik rudarske unije UMWA v Evans, Ky., ki je bil po poroti spoznan krivim "zarotam" in obsojen na doživetno ječo. Proti kazni bo vložen priziv. Na sliki je tudi njegova žena in šest otrok.

Agitirajte za "Prosveto"

V boju za kruh

Za Prosveto spisal Nace Mihevc

"Takoj lahko pričneta," mu pravi ta. Jože skoči nato po Brinarja in sta šla na delo.

Globoko doli v parniku je bilo petdeset vagonov riža, ki ga je bilo treba premetati od zgoraj na dno. Dobila sta vsak eno veliko lopato, s katero sta metala riž. Priganjaču je šlo to vedno prepočasno in venomer je kričal nad delavci, da prepočasno mečejo. Dolg se je zdel dan Brinarju, Jože pa ni rekel ničesar. Zvečer sta dobila izplačilo in drugi dan sta šla zopet na delo, delala štiri dni, četrty dan pa je delo bilo končano. Jože in Brinar sta imela par dolarjev za silo.

"No, jej," pravi Jože Brinarju, ki je sedel in topo gledal predse, roke so mu visele, kakor da bi ne bile njegove, niti čutil jih ni, dlani pa je imel vse mehurjaste od lopatnega držaja.

"Vidiš, tako se človek uči živeti, trnjeva pot je pot za kruhom! Tudi v Ameriki se ne cedi izpod vsakega kamna med. Pa bo že bolje, le potolaj se, Janez!"

"Ne vem, če nisva zgubljena", mu odgovori Brinar.

"Kaj zgubljena?! Ljudje, ki ničesar nimajo, ne morejo ničesar izgubiti, morejo le pridobiti. Glavno je to, da si poiščeš stalno delo, potem si že uredi. Vsak začetek je težak! Pa kaj hočeš, vse morava premagati, drugega izhoda tu ni."

Tako je Jože tolažil Brinarja in pri tem razmišljaj, kaj bi storila. Tudi Jožeta je skrbelo, vsekakor pa tega Brinarja ni hotel pokazati.

Jože je kričal s svojimi bistrimi očmi vsespovsod. Zapazil je gručo petnajstih ljudi, med njimi enega, ki je veliko govoril in z rokami kazal in mahal. Približal se je tej gručici in jih poslušal. Eden med njimi se obrne proti svojemu tovarišu in mu pravi:

"Če je tako, pa gremo! Tine, najbolje uredimo, da gremo, vsaj za nekaj časa," mu odgovori drugi. Jože pristopi in vpraša:

"Kam pa nameravate iti?"

"V Pittsburgh, na delo v Bridgeville v neki rudnik, Mela ali Melbo se pravi. Kaj pa je z vami, ali bi tudi vi šli z nami?"

"E, tudi, dva sva!"

"Saj jih več potrebuje, kar z nami idita, da nas bo Slovencev več skupaj, sedaj sva samo dva, potem bomo pa štirje!"

Drugi se obrne proti Jožetu:

"Le pojdiva z nami, nas bo več! Odkod pa sta?"

Jože mu odgovori:

"Jaz sem Gorenjc, moj tovariš pa je tam od Ribnice, iz Dolenje vasi!"

"He, he, jaz sem pa tam iz Ljubljane."

"Prav iz Ljubljane?" ga začudeno vpraša Jože, ker si je takoj mislil, da Ljubljancan ni za rudnik, kvečjemu bi bil iz ljubljanske okolice in bi znal rezati šoto.

"Ne, ne prav iz Ljubljane, iz Horjula sem, Glavan se pišem, odkod pa si ti?"

"Iz Kovora pri Trčiču, če ti je kaj znano."

"Tam še nisem bil, pač že večkrat v bližini, z očetom sem šel vsako leto na Brezje k Mariji Pomagaj. Moj oče me je večkrat zaobljubil, če sem bil bolan, dostikrat sem se prehladil in kar vso zimo kašljal. Domači so mislili, da bom že šel, pa sem še vedno zdrav."

"Ali je pomagaj lipov cvet, ki ti ga je mati kuhala, ali pa mamka božja na Brezjah, nekaj je že pomagalo?" se je Jože z Glavanom pošalil.

"No, fini fant si, ti moraš z nami!" mu reče Glavan.

Jože in Brinar sta spravila toliko denarja

skupaj, da sta plačala železnico in se peljala z ono grupo ljudi v Bridgeville. Tam so takoj tretji dan stopili v delo.

XIX.

Na delu pod zemljo

Že ob deveti uri dopoldne se je Jožetu in Brinarju pokazala prva prijetna slika. Ko sta bila poslana iz glavnice v stranski sov, so iz tega prinesli na nosilnicah dva delavca. Prvi je imel na desnem členu levo nogo popolnoma odtrgano, zavezana je bila z umazanimi cunjami. Pod kolenom so mu odrezali spodnje in gornje hlače. Na spodnjih hlačah, ki so bili iz opresnega platna in domača tkanina, je razodevalo, da mora biti ponesrečenec v bližini Brinarja doma. Jože je Brinarja tudi na to opozoril, Brinar pa ni rekel ničesar, gledal je osuplo in šel naprej po rovu. Jože pa za njim. Ko sta dospela do onega kraja, kjer jima je bilo odkazano delo, pravi Brinar Jožetu.

"Ali kaj čutiš?"

"Da, nekak žveplen duh je tukaj, kajne?"

Medtem, ko sta se razgovarjala, je pa pristopil človek v visokih škornjih in zakričal nad njima:

"No, kaj je z vama? Ali mislite pričeti z delom? Tu ni čas za razgovore!"

Utihihla sta, Jože in Brinar pljuneta v roke in zgrabita lopate ter hitita nakladati nakopano v hunte. Bila sta začetnika in take niso pustili do vrtnja. Delala sta, pridno delala, naredila sta več kot druga dva. Le v pljučih sta čutila neko prasketanje, sunki so bili pri vsakem vzdihljaju.

Zvečer, ko sta šla s šibta, pravi Brinar Jožetu:

"Tu pa ne bo ostati, nezdravo delo je to, niti tobak mi ne diši. Zdi se mi, kakor da bi žvepleno vodo pil, taka usta imam."

"Hm, kaj hočeš, počakajva par dni, da prideva do najbolj potrebnega denarja, potem poiščeva kaj drugega."

Drugo jutro sta šla zopet na delo in zopet nakladala ves dan. Zvečer, ko sta šla domov, sta se seznanila z več Slovenci. Jože je skril svojo bol v arcu, vedel se je vsega in korajžnega. Vzljubili so ga njegovi sodelavci prvi dan ko je prišel mednje. Brinar je postal bolj ožoten. Ameriko si je predstavljal drugače, spoznal je takoj, da ameriški kapitalist bolj iztežljivo izkorišča delovno moč, da on ne pozna človeka kot človeka, da ima pri njem vrednost le toliko časa, dokler daje sok od sebe in da se ga nato, ko nima več delovne moči v sebi, vrže na cesto kot ožeto citrono. Spoznal je, da je v Ameriki življenje mnogo krajše. Vse to mu je rojilo po glavi.

Jože je to nasprotno skrival, zavedal se je pa tega bolj nego Brinar. Ko so sedeli krog mize, ni Jože toliko spraševal, semintam se je pošalil in se delal indiferentnega, toda v njegovih možganih je delovalo, delovalo neprenehoma. Njegovi sodelavci so ga smatrali za človeka, ki nima nobene zavednosti in ki hodi mimo dnevnih dohodkov. Rudar Glavan, ki je bil tam nekeje od Horjula doma, pa je sodil Jožeta drugače in sklenil je, da se hoče z njim bolj razgovoriti. S tem namenom je sedel poleg njega.

"Kako se počutiš tu pri nas v novi domovini?" ga vpraša.

"Hm, povsod je enako, človek sam sebe goljufa in nalaže, da je tam ali tukaj bolje, pa je povsod ena in ista!"

"Kako misliš, to, tu se vendar bolje zasluzi kakor pa v stari domovini, ali ne?"

(Dalje prihajajo.)

sebi vsega tega, kar se imenuje Milica in je tako močno opojno. Milica je celo uro sili domov. Maks jo pogovarja, zadržuje, ona mu pa depoveduje, da mora spat, ker je počitka bolj potrebna kot zabave. On se začneja zavedati, da pleseta poslednje ples, da se bliža novo gaženje po snegu in ob koncu poti tudi neizogibno slovo. S pozivljeno strastjo ji govorijo, jo stika k sebi in kradoma poljublja. Ona se poljubov ne brani, le domov sili z veliko vztrajnostjo. Ples jo je utrudil, v nogah čuti znamenja malih bolečin. Že se hoče ljubeznjivo upreti, pa on sam spozna, da morata s plesišča.

Milica stanuje na koncu revirja.

Tam so posejane male hišice, zgrajene s trdo praluženim denarjem in z velikimi težavami. Nekateri so prišli in prav res borne, druge se ponajajo s prvim nadstropjem.

V eni teh drugih ima Milica najeto majhno izbo. V njej jo pričakuje bela postelja in obute mraz.

Nje pa še ni.

Poslavlja se.

Za večnimi durmi je nagnjena vznok in se skoro onesveča v Maksovih rokah. Maks jo poljublja z blazno razpaljenostjo, ona medli.

Maks nagovarja:

— Milica, bodi vsa moja ...

— Ne morem, ne smem ...

Milica ve, da res ne sme. Zato z glavo odkimava in odbija Maksova nagovarjanja, Maks pa poljublja.

— S tabo pojdem. Moja boš, moja ...

— Ne, danes še ne ...

— Zakaj ne? Saj smo le enkrat na svetu, samo enkrat smo mladi.

Milica se trga iz objema in srčno zaprosi:

— Maks, pusti me. Počivati moram. Ne bodi surov, umazan. Nikar se mi ne zagnusi.

Odlčne besede Maksa streznijo. Nasilen ne mara biti. S čudno nežnostjo se Milice znova oklene, ji poljublja ustna, čelo, lici, oči.

— Kdaj se spet vidiva?

— Ne vem.

— Nič se ne boj, te že poiščem. Do svidenja. Sladko sanjaj ...

Maks stopa v sneg. Trese se, vse telo mu naskakuje hud mraz. Za njim nekaj zaropota.

Duri enonadstropne hiše so zaklenjene. Od nekje se lomijo kovinski udarci.

Ena ...

Dve ...

Tri ...

Pozno je. In zgodaj.

8.

V revirju se je znova stemnilo.

Spet se večer preliva v noč.

Milica se je zaklenila v svojo izbo. V tvornici za pletenine je pustila polnih dvanajst ur, zdaj je čudno omočena, a vendar ne gre počivat. Pri mizici sedi in preobrača dvoje lepih listov, dvoje pisem, ki jo vznemirjata. Že pol ure sloni nad vsebino teh papirjev, že pol ure se bori z važnimi stavki. Neugodnost, razdvojen občutek ji pri vsakem čitanju polni raztrgane misli in jo razdvaja, teži.

V prvem pismu ne more od stavkov:

— — — Ti, moja vroča, iskreno ljubljena Milica, ti si moje edino resnično zdravje, edini smisel mojega življenja. Brez Tebe ni zame ničesar več, zato te krčevito prosim, spoznaj svojo važnost in globino tega odkritega priznanja in mi daj zdravja, mladosti, pomladi. Tebi je treba tako malo storiti, da rešiš življenje željnega človeka. S toplim pogledom me oživljaj, s pravo besedo osrečuj. Skromen sem, a brez Tebe zame ni sveta. Danes to živo čutim. Žalostnega, prežalostnega si me storila. V grenkih urah po Tvojem odhodu sem se spomnil najinih lepih ur, spomnil se jih tudi Ti mi ostani zvesto dekle.

V drugem jo pa priklepajo Maksove besede:

— — — To noč ne bom nič spal. Hočem, da še danes dobiš moje pismo. Ti mi ne greš iz glave. Tega si tudi ne želim. Upam, da tudi jaz ne uidev iz Tvoje spomina. Kako rad Te imam! Neprestano bi Te objemal. — — — Kdaj se spet vidiva? Saj komaj čakam, da bova spet skupaj. Jutri Te gotovo obiščem. Glej, da se mi ne skrjita! Ti moraš biti moja, samo moja — — —

Milica premišljuje, pa ničesar

ne premisli. Utrujena je, razkosana v mislih in čuvstvosvanju. Spat bi šla, pa ve, da je toliko zmučena, da ne zmore lepega, odlašajočega spanja.

Milici je težko, zelo težko ...

Iz obeh pisem gori vroča želja po odgovoru, ona pa še sebi ne najde drobca tistega, kar tirjajo drugi in s solčno vernostjo pričakujejo.

...

Mladim dekletom se večkrat zgodi, da jih dolete ure velikega brezupja. Takrat bi se rade na koga oslonile, se komu izpovedale, a takega človeka v takih urah ni.

(Konec.)

Za kratek čas

Taka domneva!

Moj prijatelj ima punčko. Osem mesecev ji je. Ves božji dan leži otrok nag na vrtu. Zadnjič pa obišče mojega prijatelja urednica nekega dunajskega ženskega lista, ki je zelo pobožna.

"Jej, kako srčkan otrok!" vzdikne, ko zagleda malčka.

"Fantek ali punčka?"

Prijatelj se zasmije: "Saj lahko sami presodite, milostljiva!"

Vsa rdeča se urednica obrne stran:

"Saj vendar ne mislite, da sem tja pogledala!"

Neki Skot je uvedel na počitnicah tak način varčevanja, da je vselej, kadar je ženo poljubil, spustil groš v hranilnik. Ko ga je ob koncu počitnic odpri, kdo popiše njegovo začudenje, ko ne zagleda v njem samo grošev, nego tudi šilinge in celo en funt v bankovcu. Ves osupel je pogledal svojo ženo.

"Da, da," je ona odgovorila.

"Niso val tako umazani kakor ti!"

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Po ovinkih "Dvoje bi vas prosil: prvič, da moji ženi ne črhnete besede, da ste mi posodili sto dolarjev —"

"Oprostite, saj vam jih nikoli nisem posodil!"

"To pa je ravno moja druga prošnja!"

"Ali veš, kaj je napravil Skot, ko mu je nekdo podaril mazilo proti kurjim očem?"

"Ne!"

"Kupil si je prečesne čevlje!"

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...